

07.4.8 MKR 07-8 Záskalí

Přírodní charakteristika.

MKR zahrnuje část Kopaninského hřbetu jihovýchodně od Javorníka (684 m n. m.), což je rozsáhlá plochá klenbová elevace nad pravým svahem průlomového údolí Mohelky, které vytváří výrazný předěl. Kopaninský hřbet je členitá vrchovina s charakteristickými suky, klenbovými vrcholy hlavního hřbetu, strukturními sedly a nesouměrně strukturními hřbety se skalními útvary. Hřbet poměrně výrazně vystupuje zalesněnými svahy nad Hodkovickou kotlinu, vůči které vytváří výraznou až 100 metrů vysokou hranici. Vrcholy pokrývají jehličnaté a smíšené lesy, převážně smrkové porosty s příměsí borovice a dubu, ale i plochy smíšených a listnatých porostů, zejména při okrajích. Bezlesí tvoří mozaika luk, pastvin a menších polí s vysokým podílem nelesní zeleně vč. vegetačních pásů v místech původního členění plužiny, které navazují na bohatě modelované lesní okraje a na zeleň zdejších venkovských sídel, kde zahrady a sady tvoří harmonický přechod zástavby do lesozemědělské krajiny. Kromě Mohelky se objevují již jen menší potoky (Žďárecký, Oharka), na kterých jsou rozložena menší venkovská sídla.

Kulturní a historická charakteristika.

MKR zahrnuje jihovýchodní okraj oblasti krajinného rázu. Jedná se o krajinu novověké kolonizace, ve které je několik menších venkovských sídel rozptýlené či shlukové urbanistické formy, Žďárek (první písemná zmínka 1547), Záskalí (1543), Radoňovice (1559), lokality Buršín či Šímovna. Územím prochází silnice I/35 a železnice z roku 1859. Krajina pod Javorníkem je členitá, bohatá na množství nelesní zeleně vč. fragmentů členění zemědělské krajiny, s velkým rekreačním potenciálem (ski areál Buřín), ve které jsou venkovská sídla harmonicky zapojena do krajiny. Ve vsích je několik cenných objektů lidové architektury (venkovský roubený dům čp. 342 a č. ev. 11 a 12 v lokalitě Buršín - hodnotné příklady pojizerské lidové architektury dochované v autentické podobě, jedny z posledních dokladů historické zástavby osady Buršín). Kulturní charakteristiku doplňuje drobná sakrální architektura (socha a kaplička sv. Antonína Paduánského na západní straně údolí říčky Mohelky v centru rozptýlené zástavby lokality Šímovna, socha Panny Marie vlevo nad silnicí vedoucí z Hodkovic do Záskalí, kapličky sv. Jana Křtitele, sv. Jana Nepomuckého a sv. Anny v Záskalí, pomníky ad.). Krajinná struktura je částečně dochovaná, což se týká rozložení lesů, bezlesí, sídel a cest (cesta přes Záskalí).

Vizuální charakteristika.

Velmi zajímavý segment krajiny, ve kterém jsou jihozápadně orientované svahy Javorníka rozčleněny Žďáreckým porokem a Oharkou. Svah Javorníka není stejnoměrný, ale vytváří pod lesnatým srázem návrší povlovnější partii kulturního bezlesí a teprve pod výšinou Kozí brada (524 m n. m.) spadá lesnatý sráz do Hodkovické kotliny. V prostoru bezlesí je ve vazbě na Žďárecký potok rozloženo sídlo Žďárek s rozptýlenou zástavbou, harmonicky zapojenou do krajinného rámce. Záskalí se rozkládá podél silnice, stoupající strmě proti proudu Oharky. I zde je patrná harmonie velmi různorodé zástavby do krajinného rámce se stopami návaznosti členění historické plužiny.

Znaky jednotlivých charakteristik krajinného rázu pro vymezené MKR jsou klasifikované v následující tabulce.

MKR 07-8 Záskalí		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle ceny
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Členitě vrchovinný reliéf Kopaninského hřbetu s charakteristickými sukami, klenbovými vrcholy, sedly a strukturálními hřbety s nejvyšším bodem Javorník (684 m n. m.) a průlomovým údolím Mohelky	+	XXX	XX
2	Kulturní bezlesí s mozaikou luk, pastvin, drobných lesů, remízků, liniové zeleně vč. pozůstatků členění plužiny	+	XXX	XX
3	Rozsáhlé plochy jehličnatých a smíšených lesů s členitými okraji	+	XXX	XX
4	Sídlní zeleň (zeleň veřejných prostranství, zahrad rodinných domů, rekreačních ploch, sadů ad.) s harmonickou vazbou na okolní krajinu	+	XX	X
5	Tok Mohelky ve výrazném průlomovém údolí a horní toky dalších potoků (Žďárecký, Oharka)	+	XX	X
6	Skály a skalní útvary v lesích	+	X	XX
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle ceny
1	Částečně dochovaná urbanistická struktura (charakter) menších vesnic a více rozptýlené a shlukové zástavby	+	X	X
2	Částečně dochovaná převážně novověká sídlní struktura menších vsí a lokalit doložených z 16. století	+	XX	X
3	Částečně dochovaná krajinná struktura (rozložení lesů, bezlesí, krajinná zeleně vč. fragmentů historické plužiny, sídel a cest)	O	XXX	X
4	Trasa železnice Pardubice – Liberec z roku 1859	O	X	X
5	Několik objektů lidové architektury pojizerského typu v Záskalí, dochované tradiční objekty v osadě Buršín	+	XX	XX
6	Několik objektů drobné sakrální architektury (kaple, sochy, pomníky, kříže)	+	X	XX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle ceny
1	Působivá členitost lesů, luk a polí v jihozápadním svahu Javorníku s velkým podílem nelesní zeleně	+	XX	XX
2	Harmonické zapojení zástavby sídla Žďárek se zachovaným charakterem tradiční zástavby do krajinného rámce	+	X	XX
3	Harmonické zapojení samoty Buršín do krajinného rámce	+	X	XX
4	Krajinářsko-estetické hodnoty koridorů Žďáreckého potoka a Oharky	+	X	XX
5	Výhledy z vyšších poloh od okrajů lesů přes Kozí bradu do zvlněné krajiny Českodubská	+	XX	XXX

Návrh ochranných opatření:

- Respektování tradičního charakteru zástavby (formy, měřítko, hmoty)
- Možnost nové výstavby pouze doplněním existující urbanistické (půdorysné a hmotové) struktury, vyloučení skupinových forem zástavby
- Zachování a rozvíjení prvků nelesní zeleně